

NOTAT

Dato: 28.05.2020
Arkivkode: N-515.2, PLANID-
2017005
J.postID: 20/92061
Arkivsaksnr: 16/27216

Til:
Kari Sagbakken

Vedrørende: **Uttalelse fra Natur og idrett v/Park, landbruk, natur og kulturvern -
Lysakerfjorden - ny friluftshalvøy - detaljregulering**

Natur og idrett v/Park, landbruk, natur og kulturvern (PLNK) viser til offentlig høringsrunde for detaljregulering av ny friluftshalvøy i Lysakerfjorden. Planforslaget berører flere av Natur og idrett kjerneområder, og vi ønsker derfor å komme med innspill i saken.

Relevante planer og bestemmelser:

Kommuneplan

Det vises til kommuneplanbestemmelse § 11.1 *Naturmangfold*
Områder registrert som viktige naturtyper i Bærum kommunes kartdatabase skal ivaretas.

§ 11.5 Strandsonen
(...) Naturstranden skal beholdes eller gjenopprettes.

Kommunedelplan 3 for Fornebu

Planområdet ligger innenfor Kommunedelplan 3 (KDP3) for Fornebu. Hovedhensikten i denne planen er (å) legge til rette for en bærekraftig, grønn og urban utvikling av Fornebu i henhold til kommunens arealstrategi og klimastrategi 2030, herunder: *Beskyttelse og styrking av naturmangfoldet og viktige landskapsverdier.*

Det vises til følgende §§ i KDP3:

§ 16.4 Landskapsformasjoner med koller, sjønære fjellpartier og oppkomme av knollekalk skal bevares som identitetsskapere og viktige landskapselementer.

§ 18.1 Strandområdene skal ivaretas og styrkes som allment tilgjengelige rekreasjonsarealer der dette ikke kommer i konflikt med naturreservatene. Buffersoner mot naturvernområdet skal opprettholdes.

§ 19 Strandsone

-Naturstrand skal beholdes, eller gjenopprettes.

-Bebyggelse og anlegg skal ikke bryte sammenhengen mellom sjø og land.

§ 38 Naturområde i sjø og vassdrag (gjelder områdene rundt Storøya)

§ 38.1 Inngrep i vannflate, vannsøylen og bunn som er negativt for vannkvaliteten og viktige marine naturverdier er ikke tillatt. Biotopforbedrende tiltak tillates.

Selv om bestemmelsen ikke gjelder for det aktuelle området i KDP3, bør de samme forholdene gjelde også for bestemmelsesområde #27, jf. § 41.1.

I henhold til Miljøprogram for Fornebu må *Fremtidig utbygging (...) i enda større grad være bærekraftig med hensyn til arealbruk, klima, transport og bevaring av naturverdier (s. 6).*

Det vises til kapittel 3.4 i Miljøprogrammet:

Fornebu har betydelige naturverdier, både på regionalt, nasjonalt og til dels internasjonalt nivå. Økt boligbygging vil legge ekstra press på naturverdiene i området. Det er derfor viktig å sikre det eksisterende og å tilrettelegge for økte naturverdier også utenfor de vernede naturområdene. (...) (s. 14).

I Mål for blågrønn struktur – naturmangfold og overvann står følgende:

3-4-1 *Det naturlige landskapet på Fornebu skal bevares og det menneskeskapte landskapet utvikles med sikte på stor opplevelsrikdom, estetiske kvaliteter og naturmangfold.*

3-4-3 *Naturmangfoldet, biologisk mangfold og naturverdier på Fornebu skal bevares og styrkes. Dette gjelder i hele grønnstrukturen* (s. 16).

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen

For kystkommunene i Oslofjorden gjelder følgende:

- *Bygging og landskapsinngrep skal ikke tillates på arealer som har betydning for andre formål, som for eksempel friluftsliv, naturvern, naturmangfold, kulturminner, kulturmiljø, landskap, landbruk, fiskerinæring, havbruk eller annen samfunnsmessig betydning. (...)*
- *Alternative plasseringsmuligheter skal alltid vurderes før bygging tillates. Dette gjelder også for mindre tiltak. Ytterligere privatisering og gjentetting av strandarealer skal unngås.*

Kommentarer fra fagområdene hos Natur og idrett v/Park, landbruk, natur og kulturvern (PLNK):

Kulturvern

Kulturvern mener at saken er godt nok belyst fra Viken fylkeskommune.

Naturmangfold

Som en innledning til denne uttalelsen ønsker NAID v/naturmangfold å informere om hvordan lov om forvaltning av naturens mangfold, ofte omtalt som Naturmangfoldloven, definerer naturmangfold: «*biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning*».

For å undersøke sakens forhold til naturmangfoldet er det innhentet uttalelse fra et tverrfaglig forum bestående av Eli Rinde (NIVA), Elin T. Sørensen (NMBU/Urban Living Laboratory), og Trond Haraldsen (NIBIO). Det er også utarbeidet en rapport fra konsulenter innenfor marin og terrestrisk biologi hos Norconsult. Fylkesmannen og Fiskeridirektoratet har også gitt uttalelser som omtaler forholdet til marint og terrestrisk naturmangfold.

Alle de nevnte faguttalelser og rapporter fremmer skepsis til at tiltaket utføres innenfor det angitte planområdet. De påpeker at det sannsynligvis vil kunne ha store negative konsekvenser for marint og terrestrisk naturmangfold å gjennomføre planen innenfor planområdet. De anbefaler kommunen å se på alternative plasseringer av øya/halvøya slik at man kan restaurere natur i ødelagte områder, fremfor å påføre skade på viktige og relativt intakte naturverdier.

Fylkesmannen og Fiskeridirektoratet peker også på at planen vil bryte mot Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen.

Naturvernforbundet har gitt høringsinnspill, og foreslår i sitt innspill en plassering lenger inn i Lysakerfjorden, ved Svartebukta, der det ikke er like store natur- og landskapsverdier.

NAID v/naturmangfold stiller seg bak disse faguttalelsene og høringsinnspillene. Å foreta en utfylling i denne skalaen innenfor planområdet vil ha store negative konsekvenser for biologisk, landskapsmessig og geologisk mangfold. Flere av artene som lever i området ble i 2018 satt som ansvarsarter for Bærum kommune. Naturtypekartleggingen på Smedtangen er noe utdatert, og Norconsult dokumenterer potensial for den utvalgte naturtypen slåttemark. Det er svært viktig å unngå at dette prosjektet går inn i sumbelastningen på de truede naturtypene og artene som finnes i vår region.

De negative konsekvensene for naturmangfoldet gjør at dagens planforslag kan bryte mot Naturmangfoldloven §§ 4 og 5, som setter forvaltningsmål for arter, økosystemer og naturtyper.

Vi anbefaler på det sterkeste at man ser på muligheten for alternativ plassering av massene, og at man inkluderer både marin og terrestrisk naturrestaurering som en viktig del av utformingen av friluftshalvøya.

Vi minner om Naturmangfoldlovens §7: «*Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.*»

Natur og idrett kan ikke se at vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8-12 er utført og ber om tilbakemelding på hvordan dette ivaretas i prosessen.

I vurderingen av §§ 8-12 må det inngå en gjennomgang av registrerte naturtyper opp mot rødliste for naturtyper 2018: <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Prosjektet *har* potensial for å begrense skadene det påfører naturmangfoldet dersom det i planprosessen og anleggsfasen tas følgende hensyn:

- Utrede alternative plasseringer med mindre potensial for skade på truet og verdifullt naturmangfold.
- Fokusere på naturrestaurering og lære av feilene som ble gjort ved etablering av kollene på Storøya. Ved å bruke riktige masser og la fagkonsulenter med god biologisk kompetanse planlegge plassering, oppbygging og skjøtsel av landskapet vil man kunne kompensere for tidligere nedbygging av naturtypene som hører naturlig hjemme på Fornebu.
- Fokusere på å unngå spredning av fremmede arter inn i området, og unngå å revegetere på en måte som tillater at fremmede arter lett etablerer seg i området.
- Erfaringsmessig trengs buffersoner mot natur for å unngå negative kanteffekter fra annen aktivitet.
- Prosjektet må sørge for å at byggeaktivitet ikke påvirker de eksisterende naturverdiene i området ved å velge traséer for utskipping av masser som ikke ligger nær viktig natur.
- Det må planlegges godt for fremtidig bruk av friluftsområdene ved å kanalisere ferdselen slik at slitasjen på Smedtangen ikke øker dersom friluftshalvøya blir liggende der.

Dokumentert naturmangfold i umiddelbar nærhet til planområdet som må tas hensyn til både ved utforming av friluftløp, kanalisering av ferdsel til øya, og under anleggsfasen:

Lagmannsholmen naturreservat

Området er vernet som naturreservat med bakgrunn i dets funksjon som viktig hekkeområde for sjøfugl, og som et viktig eksempel på geologien i Oslofeltet.

De siste tiårene er det dokumentert sterk tilbakegang av mange av sjøfuglartene som hekker i blant annet dette reservatet. Hekkeresultatet i reservatet har vært dårlig i en årrekke grunnet forstyrrelser fra mennesker, men Fylkesmannen og Ornitologisk forening rapporterer at informasjonstiltak fra Fylkesmannen i 2019 sørget for å redusere forstyrrelsen fra blant annet kajakkpadlere, og at hekkesuksessen for flere av artene i reservatet var god i 2019.

Kambro-silur geologien i form av de tydelige foldene med sedimentære skifer- og knollekalkavsetninger kommer tydelig fram i reservatet, og har betydning for forståelse av geologien i Oslofeltet.

Smedtangen er i naturbase registrert som naturtype åpen grunnlendt kalkmark, naturbase ID BN00046453, A- verdi/svært viktig. Naturbase opplyser videre at området er mye brukt til soling og bading, og at økt ferdsel ikke er ønskelig.

Norconsults rapport supplerer denne kartleggingen, og beskriver at området består av slåtteeeng, åpen grunnlendt kalkmark, rik sumpskog, nakent tørkeutsatt kalkberg, rik edelløvskog. Dersom disse naturtypene vurderes opp mot norsk rødliste for naturtyper 2018, er det sannsynlig at de vurderes slik:

-slåtteengene vil kunne bli kartlagt som den sårbare naturtypen «semi-naturlig eng» og er sannsynlig den sterkt truede (EN) utvalgte naturtypen «slåttemark».

-åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone er sterkt truet (EN) på rødlisten. Naturtypen er for øyeblikket på høring som utvalgt naturtype, fordi den er svært viktig for mange sjeldne arter, og fordi den har gått tilbake som resultat av menneskeskapte arealendringer.

-nakent tørkeutsatt kalkberg vil sannsynligvis defineres som svært tørkeutsatt sørlig kalkberg, og er nær truet (NT) på rødlista, og leveområde for flere kalkbergglaver som er blant kommunens ansvarsarter.

-rik edelløvskog vil antagelig kartlegges som frisk rik edelløvskog som er nær truet (NT), eller kalkedelløvskog som er sterkt truet (EN) på rødlisten for naturtyper.

Rødlista arter og ansvarsarter i planområdet utenfor Lagmannsholmen naturreservat

Kommunen fikk nylig inn en observasjon av omtrent 20 individer av den rødlistede arten storsalamander (NT) nær planområdet. Dyrene ble observert på den asfalterte sykkelveien/gangveien innenfor Smedtangen, og virket å være på vandring fra naturområdene på Smedtangen til en dam øst for sykkel-/gangveien. Dette tyder på at vegetasjon på Smedtangen er overvintringsområde for storsalamander. Link til registrering:

<https://www.artsobservasjoner.no/Sighting/23712608>

Naturbase og artskart dokumenterer mange arter av truede karplanter, insekter, lav og moser på Smedtangen. I 2018 fastsatte Fylkesmannens en rekke ansvarsarter for Bærum kommune. Dette er arter som har sitt leveområde i vår region. Naturen på Smedtangen er blant disse leveområdene. Eksempler på disse artene som er registrert på Smedtangen er: bruskkalkskjell, dvergkalkskjell, gråtungelav, aksveronika, småklokkemose og nattsmelle.

Geologisk mangfold

Store deler av kystlinjen innenfor planområdet har lignende geologisk verdi som Lagmannsholmen naturreservat, i det at de kambro-silurske avsetningsbergartene fremtrer i landskapet.

Marint biologisk mangfold

Norconsult har i sin rapport dokumentert forekomst av flere marine naturtyper som utgjør økologiske funksjonsområder for marine arter: bløtbunnsområder langs strandlinjen, forekomst av naturtypen ålegraseng og hardbunnsområder med betydning for flere marine arter. Rapporten dokumenterer rike forekomster av fiskeyngel i områdene «Grunne for gård» og «Lagmannsgrunna».

Fiskeridirektoratet skriver at innenfor det viste planområdet er det registrert områder hvor det drives fiske, både kommersielt og fritidsfiske.

Området er med andre ord leveområde for både yngel og voksen fisk. Flere fiskebestander har gått kraftig ned i Oslofjorden, og utfylling i planområdet vil ødelegge et av få gjenværende leve- og oppvekstområder for fisk.

Generelt er forurensingssituasjonen i Indre Oslofjord svært bekymringsfull. Tilslamming av sjøbunnen er så omfattende at det er fare for hele økosystemet. Den totale belastningen av partikkelforurensing fra vassdrag og bl.a. denne type utfyllinger blir for stor til at fjorden tåler det.

Med tanke på store mengder mikroplast (sprengtråder) fra sprengningsarbeid som har dukket opp i Oslofjorden, er det svært viktig at det iverksettes tiltak for å hindre at dette skjer igjen. Det etterspørres hvilke tiltak som iverksettes for å unngå dette.

I kommunedelplan 3 for Fornebu er kun naturmangfoldet på land beskrevet; marinbiologi er fraværende. Det er svært viktig at naturmangfold på sjøbunn utredes og ivaretas. Marinbiolog må konsulteres når det gjelder valg av lokalisering og for utforming av massedeponiet, herunder valg av materialer og utføring av overflater m.m. slik at naturmangfoldet under vann restaureres og styrkes.

Bærum kommune har pr. i dag ingen med marinbiologisk bakgrunn, og ber derfor om at naturmangfold under vann ivaretas av Fylkesmannen.

Friluftsliv

Etter regnvær er det varierende badevannskvalitet på Smedtangen. Badevannskvaliteten må ikke forringes på grunn av utfyllingen dersom ny friluftshalvøy blir liggende her, eller på en annen lokalitet.

Smedtangen er statlig sikret friluftslivsområde med verdi svært viktig.

<https://faktaark.naturbase.no/?id=FS00002657>

Til orientering står Smedtangen med Miljødirektoratet som hjemmelshaver i Bærumskart.

Parkdrift

- Det bør være kjøreadkomst til friluftshalvøya for driftsbiler
- Hvis det skal være baderamper og annen tilrettelegging for HC-brukere må det også legges til rette for parkering for HC-brukere i området
- Det bør legges til rette for et servicebygg/offentlig toalett, samt dusjer
- Parkdrift må sikres økte driftsmidler gjennom prosjektet dersom kommunen skal drifte dette nye arealet.

Landskap

I henhold til utredningstemaer i Planprogrammet (5.3.8), så skal landskap og bybilde utredes. En ny friluftshalvøy vil skille seg vesentlig ut fra omgivelsene, og det må derfor legges vekt på best mulig tilpasning og utforming som ivaretar landskapshensyn og som styrker naturmangfold i sjø og på land. Det må stilles krav til samarbeid med andre relevante faggrupper.

Temaet landskap må inngå i konsekvensutredningen, og det vil derfor være for tidlig å kommentere den foreslåtte plasseringen konkret ut i fra landskapshensyn.

Kommentarer til planprogram - konsekvensutredning

I Planprogrammet henvises det til konsekvensutredning som skal utføres i forbindelse med detaljreguleringen, s. 5, 13, 20, 21 etc. Natur og idrett v/PLNK kan ikke se at konsekvensutredning for aktuelle tema ligger som en del av dokumentene som er til høring. Det vises i denne sammenheng til Forskrift om konsekvensutredning § 8, hvor det står at planer og tiltak med vesentlige virkninger for miljø eller samfunn skal konsekvensutredes.

Natur og idrett v/PLNK kan ikke finne redegjørelse for hvorfor reguleringsplanen skal være fritatt for konsekvensutredning.

Etter Natur og idrett v/PLNKs skjønn bør det foreligge konsekvensutredning av de ulike alternative lokaliseringene, herunder O-alternativet, før man lander på en valgt plassering.

Temaer som bør utredes er naturmangfold på land og i sjø, vannmiljø, landskap, kulturminner, friluftsliv blant andre.

Kommentarer til foreslåtte reguleringsbestemmelser

Natur og idrett v/PLNK mener prosessen med valg av lokalitet må avklares før forslag til reguleringsbestemmelser utformes og vedtas.

Natur og idrett v/PLNK ønsker å være delaktig i utforming av bestemmelsene og ber om å bli involvert i dette.

En generell tilbakemelding på nåværende tidspunkt er å stille krav til høy kvalitet i landskapsutforming, stor vekt på ivaretagelse og restaurering av terrestrisk og marint naturmangfold, samarbeid mellom faggrupper for best mulig resultat blant annet.

Dersom resultatet av planprosessen blir utforming av en ny friluftshalvøy, må sikring av natur-, kultur- og landskapsverdier inngå i rekkefølgebestemmelsene. Det må utarbeides egne planer for dette.

Kommentarer til foreslått plankart

Lagmannsholmen naturreservat mangler buffersone i KDP3. I reguleringsplankartet bør det derfor legges inn en buffersone nord og øst for Lagmannsholmen naturreservat for å minimere skadene på naturverdiene ved eventuell deponering av massene her.

Det bør også legges opp til bruk av formål som verner verdiene på Smedtangen. Formålet of vil trolig ikke være godt nok for å ivareta naturmangfoldet som finnes på land.

På lik linje med reguleringsbestemmelsene, mener Natur og idrett v/PLNK av plankart ikke kan tas stilling til før alternativene til ulike lokaliseringer er utredet skikkelig.

Oppsummering

Natur og idrett stiller seg positiv til å utvikle nye friluftsområder, fortrinnsvis på allerede opparbeidete arealer. En ny friluftshalvøy må ikke gå på bekostning av naturverdier på land og i sjø, kulturminner, friluftsliv og landskapsbildet på Fornebu. I denne sammenheng mener vi Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen gir klare retningslinjer.

Faguttalelsene fraråder utfylling på valgte lokalitet. Dette bør veie tungt mot gjennomføring av tiltaket på den foreslåtte plasseringen.

Argumentet om at det er klimaklokt å deponere kortreiste steinmasser i Lysakerfjorden, må ses opp mot de negative konsekvensene for naturmangfoldet i sjø og på land, landskap og kulturminner. Det er svært viktig at et slikt prosjekt ikke kun blir et «klimaprojekt», men også et prosjekt som ivaretar de øvrige hensyn kommunen har ansvar for.

Et forslag om en friluftshalvøy i Lysakerfjorden må utredes skikkelig slik at kunnskapsgrunnlaget er godt nok for å vurdere om tiltaket er forsvarlig med tanke på natur-, kultur- og landskapsverdier. I vurdering av lokalisering av en ny friluftshalvøy, må også alternativ 0 vurderes, dvs. dagens situasjon.

Dersom det viser seg at de negative konsekvensene for de ulike interesseområdene blir for store, må alternativ løsning for deponering av massene velges, herunder gjenbruk av massene i bygg og anlegg. Natur og idrett stiller seg uforstående til at en ny friluftshalvøy ikke konsekvensutredes, jf. forskrift om KU § 8. *Planer og tiltak som skal konsekvensutredes hvis de kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn.* Natur og idrett ber også om at planforslaget vurderes etter naturmangfoldlovens §§ 8-12, jf. nml. § 7.

Bærum kommune jobber med å implementere FNs bærekraftsmål i sine styringsverktøy. Bærekraftsmål nr. 14 Liv under vann: *Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling* og nr. 15 Liv på land: *Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.*

En utfylling i et område med store naturverdier både på land og under vann kan være i konflikt med bærekraftsmål nr. 14 og 15.

Med hilsen

Morten Merkesdal
spesialkonsulent sjø og vassdrag

Henriette Seyffarth
parkforvalter

Bjørn Christian Edvardsen
spesialkonsulent kulturvern

Dag Evert Borud
naturforvalter

Martine Knudsen
landskapsarkitekt

